

Alþingi
Umhverfis- og samgöngunefnd

17.2.2022
2022-02-6/0.11.1

Efni: Umsögn - Hringtenging rafmagns á Vestfjörðum, þskj. 173 – 171. mál

Vísað er til erindis umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis, dags. 27. janúar sl, þar sem Landsneti er send til umsagnar til umsagnar tillaga til þingsályktunar um hringtengingu rafmagns á Vestfjörðum. 171. mál. Í tillögunni er lagt til að Alþingi álykti að fela ríkisstjórninni að tryggja Vestfirðingum sama afhendingaröryggi rafmagns og öðrum landsmönnum með því að koma á hringtengingu rafmagns á Vestfjörðum.

Afhendingaröryggi rafmagns á Vestfjörðum hefur lengi verið lakara en víðast annars staðar á landinu. Það skýrist annars vegar af því að svæðið er eingöngu tengt með einni línu við meginflutningskerfið og hins vegar af því að línan liggur um svæði þar sem veðurfarslegar aðstæður geta verið erfiðar. Rétt er að hafa í huga að Reykjanes, Snæfellsnes og Norðausturland eru einnig eingöngu með eina tengingu við meginflutningskerfið, ásamt hluta afhendingarstaða á Austfjörðum.

Í þingsályktun nr. 26/148 um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku hefur m.a. verið mótuð stefna um atriði sem hafa ber að leiðarljósi við uppbyggingu flutningskerfisins. Í stefnunni er kveðið á um að styrking og uppbygging á flutningskerfinu skuli miða að því að auka afhendingaröryggi raforku á landsvísi með sérstakri áherslu á þau landsvæði sem búa við skert orkuöryggi. Þá skulu möguleikar til fjölbreyttrar atvinnusköpunar á landsvísi hafðir að leiðarljósi við uppbygginguna. Allir afhendingarstaðir í meginflutningskerfinu skulu árið 2030 vera komnir með tengingu sem tryggi að rof á stakri einingu valdi ekki takmörkunum á afhendingu eða afhendingarrofi. Þá skulu allir afhendingarstaðir í svæðisbundnum hlutum flutningskerfisins árið 2040 vera komnir með tengingu sem tryggi að rof á stakri einingu valdi ekki takmörkunum á afhendingu eða afhendingarrofi. Fram að þeim tíma skal leitast við að tryggja afhendingaröryggi fyrir svæðisbundin flutningskerfi með afli innan svæðis. Í stefnunni er einnig kveðið á um að gæta skal jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra áhrifa við uppbygginguna og að standa skuli að henni á opinn og fyrir fram skilgreindan hátt innan ramma kerfisáætlunar, þar sem valkostagreiningar eru lagðar til grundvallar. Á grunni þessarar stefnumörkunar hefur verið unnið af hálfu Landsnets.

Að því er varðar aðgerðir til að bæta afhendingaröryggi á Vestfjörðum þá hafa á undanförunum árum verið gerðar ýmsar endurbætur á flutningskerfinu, eins og bygging nýrrar vararafstöðvar í Bolungarvík, sem hefur bætt afhendingaröryggið mikið á norðanverðum Vestfjörðum. Einnig hefur Bolungarvíkurlína 2, milli Bolungarvíkur og Ísafjarðar verið endurnýjuð sem jarðstrengur og spennaafl aukið í Mjólka. Tengivirkin í Bolungarvík og á Ísafirði hafa bæði verið endurnýjuð og Ísafjarðarlína 1 hefur verið endurnýjuð að hluta sem jarðstrengur. Tálknafjarðarlína 1 frá Mjólka að Keldeyri hefur verið styrkt og endurbætt að hluta og ýmsar lagfæringar gerðar á Vesturlínu. Þá hefur Landsnet lagt jarðstreng í Dýrafjarðargöng sem hluta af annarri tengingu á milli Mjólkár og Breiðadals. Framkvæmdum við jarðgöngin er að lokið og búið að leggja strenginn í gönginn. Næstu skref verða að tengja strenginn við flutningskerfið og klára áður nefnda tvítengingu. Sú tenging hefur ekki verið tímasett endanlega en er þó fyrirhuguð á næstu 5 til 8 árum.

Auk þessa eru ýmsar aðgerðir á kerfisáætlun Landsnets á næstu árum. Í undirbúningi er að endurnýja tengivirkið í Breiðadal þar sem byggt verður nýtt yfirbyggt 66 kV gaseinangrað tengivirki sem leysir af hólmi núverandi virki. Áætlað er að framkvæmdir hefjist vorið 2022 og að spennusetning verði í árslok 2023. Þá eru á framkvæmdaáætlun framkvæmdir við lagningu nýs 66 kV jarðstrengs frá Bíldudal, nýr 66 kV sæstrengur yfir Arnarfjörð fyrir Langanes með landtak við Auðkúlubót eða Hrafnseyri og lagningu 66 kV jarðstrengs frá Mjólka og að landtaki sæstrengs auk þess sem sett verður upp 3,65 MVAr spóla til útjöfnunar í Mjólka. Á Bíldudal verður nýtt yfirbyggt 66 kV gaseinangrað tengivirki með þremur rofareitum og er þar um að ræða uppsetningu á nýjum afhendingarstað í flutningskerfinu.

Á vegum Landsnets hafa á undanförunum árum verið unnar greiningar á afhendingaröryggi á Vestfjörðum. Í mars 2019 gaf Landsnet út skýrslu um afhendingaröryggi á Vestfjörðum. Í skýrslunni voru skoðaðar nokkrar útfærslur á flutningskerfinu sem gætu bætt afhendingaröryggi á Vestfjörðum.¹ Í desember 2021 gaf Landsnet svo út viðbót við umrædda skýrslu þar sem bætt var við nokkrum kerfisútfærslum og áhrif þeirra á afhendingaröryggið metin.² Eingöngu var um tæknilega greiningu að ræða og ekki horft til umhverfislegra, efnahagslegra eða samfélagslegra þátta. Þá skilaði samstarfshópur til þess að meta leiðir til að bæta raforkuöryggi á Vestfjörðum, sem iðnaðarráðherra skipaði upphaflega árið 2009, skýrslu árið 2020 um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum.³

Í langtímaáætlun kerfisáætlunar 2021 – 2030 er að finna umfjöllun um styrkingu meginflutningskerfisins á Vestfjörðum.⁴ Það er gert til að bregðast við stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Þeir þrjár afhendingarstaðir sem liggja á vesturlínu, Geiradalur, Glerárskógar og Mjólkár uppfylla ekki þetta stefnumið í dag og þarf því að koma til ný tenging á tímabili kerfisáætlunarinnar til að hægt sé að uppfylla stefnuna. Þar eru lagðir fram þrjár valkostir til styrkingar svo að uppfyllt séu markmið í stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfisins.

Tenging við svæðisbundna orkuvinnslu	Tvöföld Vesturlína – ný leið	Tvöföld Vesturlína – gömul leið
I. 132 kV tenging Kollafjörður – Djúpið. Ný orkuvinnsla tengist Djúpinu.	II. 132 kV tenging við byggðalínu, ný leið.	III. 132 kV tenging við byggðalínu, núverandi línuleið.
		

Aðalvalkostur, valkostur I, er að tvöfalda línu milli Mjólkár og Kollafjarðar þaðan sem tenging verður við nýjan afhendingarstað fyrir botni Ísafjarðardjúps. Þessum afhendingarstað er ætlað að tengja nýja orkuvinnslu á Vestfjörðum. Verði ekki af þessum virkjanahugmyndum mun annar hinna tveggja valkostanna koma til álita.

Ákvörðun um framkvæmdir við styrkingu kerfisins á Vestfjörðum lýtur sömu reglum og almennt gilda um slíkar framkvæmdir. Landsneti ber samkvæmt raforkulögum að byggja flutningskerfið upp á hagkvæman hátt að teknu tilliti til öryggis, skilvirkni, áreiðanleika afhendingar, gæða raforku og stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku. Í þingsályktun nr. 26/148 er kveðið á um að gæta skuli jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra áhrifa við uppbygginguna. Þá skal standa að uppbyggingunni á opinn og fyrir fram skilgreindan hátt innan ramma kerfisáætlunar, þar sem valkostagreiningar eru lagðar til grundvallar Fjárfestingar í flutningskerfinu verða hluti af eignastofni sem myndar ásamt fleiru grunn að viðmiðum við ákvörðun tekjumarka. Tekjumörkin eru grundvöllur að gjaldskrá Landsnets og framkvæmdir eru þannig fjármagnaðar í gegnum gjaldskrá. Fylgi fjárfestingum ekki nægjanlegar viðbótartekjur leiðir það til hækkunar á flutningsgjaldskrá. Engin fordæmi eru fyrir því að Ríkissjóður hafi átt beina aðkomu að fjármögnun framkvæmda í flutningskerfi raforku en slík aðkoma er háð reglum um ríkisstyrki.

¹ [Flutningskerfið á Vestfjörðum. Greining á afhendingaröryggi.](#)

² [Áreiðanleiki afhendingar á Vestfjörðum.](#)

³ [Afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum.](#)

⁴ [Kerfisáætlun Landsnets 2021-2030. Langtímaáætlun um brún flutningskerfis raforku.](#)

Ákvörðun um styrkingu flutningskerfisins á Vestfjörðum ræðst m.a. af því hvort af virkjunarhugmyndum verður á Vestfjörðum. Í tillögu til þingsályktunar um áætlun um vernd og orkunýtingu landsvæða sem liggur fyrir Alþingi eru tvær vatnsaflsvirkjanir í orkunýtingarflokki. Þá hafa nokkrir aðilar uppi áform um vindlundu og aðrar virkjanir á svæðinu. Þessi áform þurfa að vera skýr áður en tekin er afstaða til þess hvaða leið er farin við styrkingu flutningskerfisins á Vestfjörðum. Einnig skal nefna að starfandi er starfshópur um raforkumál á Vestfjörðum á vegum umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins og á Landsnet fulltrúa í starfshópnum. Von er á tillögum frá hópnum um úrbætur í orkumálum Vestfjarða á næstu vikum.

Virðingarfyllt,

Guðjón Axel Guðjónsson, lögfræðingur Landsnets hf.